

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 0 8 2 5 1 1 2 1

JESENSKI IZPITNI ROK

ZGODOVINA

≡ Izpitna pola 1 ≡

Obča zgodovina

Petek, 29. avgust 2008 / 90 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

Izpitna pola vsebuje 25 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli. Pri reševanju si pomagajte s slikovnim gradivom.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte **v izpitno polo** v za to predvideni prostor. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z nič (0) točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 3 prazne.

[illegible]

Prazna stran

OBRNITE LIST.

OD ZDRUŽITVE ITALIJE IN NEMČIJE DO KONCA PRVE SVETOVNE VOJNE

1. Po dunajskem kongresu je na Apeninskem polotoku nastalo gibanje karbonarjev, ki so se zavzemali za združitev Italije.

Kako po slovensko imenujemo to gibanje? Obkrožite pravilen odgovor.

(1 točka)

- A Drvarji.
- B Oglarji.
- C Nacionalisti.

2. Gibanje karbonarjev je bilo slabo organizirano.
Pojasnite, za kaj se je zavzemalo gibanje karbonarjev.
Imenujte državo na jugu Apeninskega polotoka, v kateri so karbonarji pripravili vstajo.
Iz vira ugotovite, kaj se je zgodilo s poraženimi karbonarji.

(3 točke)

Inkvizitor mi je prebral sodbo: »Obsojen na smrt.« Nato je prebral cesarski odgovor: »Kazen je spremenjena v 15 let trde ječe, ki jo mora prebiti v trdnjavi Spielberg.« Odgovoril sem: »Zgodi se božja volja!«

(Vir: Pellico, S., 1942: *Moje ječe*. Slovenčeva knjižnica, št. 10, letnik I, str. 92. Ljudska tiskarna. Ljubljana)

3. Leta 1831 so v Marseillu ustanovili novo gibanje za združitev Italije.
Kako se je imenovalo novo gibanje?

Kdo je ustanovil to gibanje?

(2 točki)

Slika 1: Italijanski politik

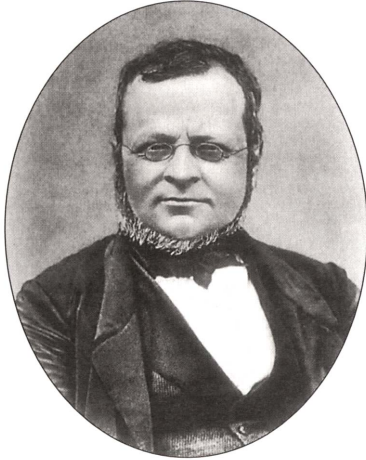

(Vir: Granda, S., Rozman, F., 2002: *Zgodovina 3*, str. 73. DZS. Ljubljana)

4. V petdesetih letih je pobudo za združevanje Italije prevzel politik grof Camillo Cavour. Naštete tri ukrepe, s katerimi je Cavour poskušal tako posodobiti Piemont, da bi postal privlačen za druge države na Apeninskem polotoku.

(2 točki)

Slika 2: Politik Cavour

(Vir: Granda, S., Rozman, F., 2002: Zgodovina 3, str. 73. DZS. Ljubljana)

5. Cavour je kmalu spoznal, da bo za združitev Italije potreboval pomoč velikih evropskih držav. S katero državo se je povezal Cavour, da bi dosegel združitev Italije? Katerega leta in v kateri bitki je združena vojska dokončno premagala avstrijsko vojsko? Katero ozemlje je Piemont dobil po tej bitki in kateremu ozemlju se je moral odpovedati?

(4 točke)

6. Na jugu Apeninskega polotoka je prav tako nastalo gibanje za združitev Italije. Kako se je imenoval patriot in politik, ki je bil najbolj zaslužen za priključitev južnih predelov Apeninskega polotoka k novonastali italijanski državi? Na kratko opišite, kako mu je to uspelo.

(2 točki)

Slika 3: Italijanski politik in patriot

(Vir: Granda, S., Rozman, F., 2002: Zgodovina 3, str. 73. DZS. Ljubljana)

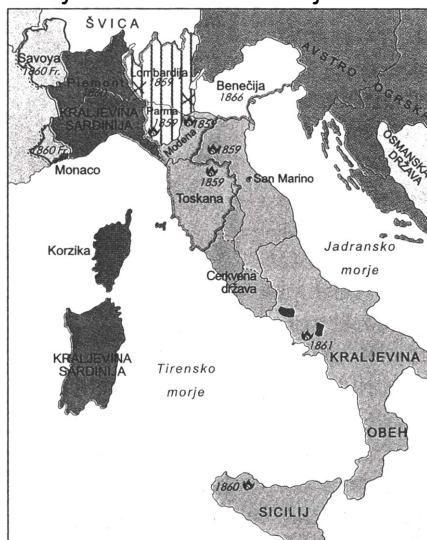
7. Pomembno vlogo pri združevanju Italije so imeli plebisciti. Na kratko pojasnite, kaj je plebiscit.

(1 točka)

8. Novonastala italijanska država ni obsegala celotnega z Italijani naseljenega ozemlja. Razložite, po katerih vojnah si je italijanska država priključila Benečijo in papeško državo. Razložite odnos med novonastalo italijansko državo in papežem po združitvi Italije.

(3 točke)

Zemljevid 1: Združitev Italije

(Vir: Cvirn, J., Studen, A., 2004: Zgodovina 3. Učbenik za 3. letnik gimnazije, str. 66. DZS. Ljubljana)

9. Leta 1848 so nacionalno vprašanje želeli rešiti tudi Nemci. Njihova želja je bila, da bi ustanovili nemško državo.

V katerem mestu so leta 1848 sklicali zasedanje parlamenta, na katerem so razpravljali o združitvi Nemčije?

(1 točka)

10. Ob združevanju Nemčije sta se v parlamentu oblikovala dva koncepta združitve, malonemški in velikonemški načrt.

Na kratko predstavite oba načrta.

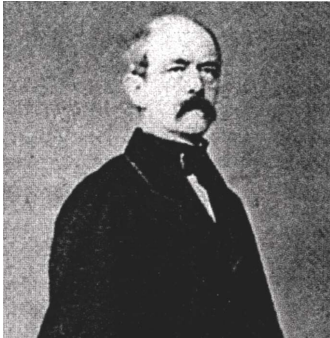
Kateri od obeh načrtov je bil na koncu sprejet?

(3 točke)

11. Kateri pruski politik je po letu 1848 prevzel združevanje Nemčije?

(1 točka)

Slika 4: Nemški politik

(Vir: Cvirn, J., Studen, A., 2004:
Zgodovina 3. Učbenik za 3. letnik
gimnazije, str. 67. DZS. Ljubljana)

12. Navedite, katerega leta in s katero bitko je Avstrija izgubila vojno s Prusijo, in opišite dve posledici vojne.

(3 točke)

13. Leta 1870 je izbruhnila vojna med Prusijo in Francijo.
Obkrožite tri pravilne odgovore.

(3 točke)

- A Zaradi vojne med Prusijo in Francijo je morala Avstrija uvesti novo politično ureditev dualizem.
- B Prusi so francosko vojsko premagali najprej pri Sedanu, potem pa še pri Metz.
- C Zaradi poraza je morala Francija odstopiti Nemčiji Porurje in Posarje.
- D Po zmagi nad Francijo se je pruski kralj Viljem I. dne 18. januarja 1871 v Versaillesu okronal za nemškega cesarja.
- E Po vojni med Prusijo in Francijo je v Parizu izbruhnila revolucija, znana pod imenom Pariška komuna.
- F Vojna med Prusijo in Francijo je bila na obeh straneh kmalu pozabljena in ni več vplivala na francosko-nemške odnose.

14. Spravite v pravilne pare pojme, ki so povezani z združitvijo Italije in Nemčije tako, da na črtice v desnem stolpcu vpišete ustrezno črko iz levega stolpca.

(3 točke)

- A Italija _____ Alzacija in Lorena
 B Nemčija _____ iredenta
 _____ Lombardija
 _____ železni kancler
 _____ rdečesrajčniki
 _____ Viljem I

15. Po združitvi je Nemčija gospodarsko hitro napredovala. Imela pa je tudi nekaj notranjih problemov.
 Oglejte si preglednici 1 in 2 in odgovorite na zastavljena vprašanja.
 Kolikšen delež v svetovni trgovini (navedite odstotek) je dosegla Nemčija pred začetkom prve svetovne vojne?
 Na katerem mestu v Evropi je bila Nemčija po pridobivanju jekla in železa leta 1875 in na katerem mestu leta 1910?
 Kaj v združeni Nemčiji označujemo z besedo kulturni boj?

(3 točke)

Preglednica 1

svetovna trgovina (delež v odstotkih)

	V. Bri-tanija	ZDA	Nem-čija	Fran-cija
1840	32	8	—	10
1860	25	9	—	11
1880	23	10	9	11
1900	21	11	12	18
1913	17	10	12	7

Preglednica 2

pridobivanje jekla in železa (v 1000 tonah)

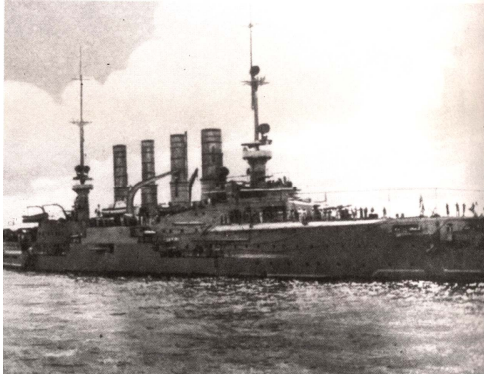
	V. Britanija		ZDA		Nemčija		Francija		svet	
	jeklo	železo	jeklo	železo	jeklo	železo	jeklo	železo	jeklo	železo
1865	225	4 892	13	843	97	882	41	989	419	9 099
1875	723	6 469	396	2 056	370	2 029	258	1 416	1 900	14 102
1890	3 637	8 033	4 346	9 353	2 161	4 637	566	1 970	12 096	27 630
1900	5 130	9 003	10 382	14 009	6 645	7 549	1 565	2 714	28 727	39 599
1910	6 274	10 380	26 512	27 636	13 698	14 793	3 506	4 032	58 656	66 210

(Vir: Svetovna zgodovina, str. 496. Cankarjeva založba. Ljubljana, 1981)

16. Pred vojno se je Nemško cesarstvo začelo zapletati v spor z Veliko Britanijo. Naštete dva vzroka za spor med njima.

(2 točki)

Slika 5: Nemška vojna ladja

(Vir: Piekalkiewicz, J., 1996: Prva svetovna vojna, str. 134. DZS. Ljubljana)

17. Razložite, kaj so želeli Nemci doseči s politiko, znano pod imenom Drang nach Osten und Süden.

(1 točka)

18. Leta 1914 je izbruhnila prva svetovna vojna. V krajšem razmišljanju opišite dogodke, ki so pripeljali do prve svetovne vojne. Pri tem upoštevajte: aneksijsko krizo in njen pomen pred prvo svetovno vojno, vzroke za nastanek antantnega tabora, povod za prvo svetovno vojno in pojasnite dve posledici prve svetovne vojne.

(5 točk)

19. Zaradi močne polarizacije je le malo evropskih držav med prvo svetovno vojno ostalo nevtralnih. Imenujte eno evropsko državo, ki je bila med prvo svetovno vojno ves čas nevtralna.

(1 točka)

20. Leta 1917 so vstopile v vojno tudi Združene države Amerike. Navedite in razložite dva vzroka za vstop Združenih držav v vojno.

(2 točki)

Slika 6: Potop ladje

(Vir: Piekalkiewicz, J., 1996: Prva svetovna vojna, str. 273. DZS. Ljubljana)

21. Med prvo svetovno vojno je potekalo več bitk. Povežite fronte med seboj, tako da vpišite številko bojišča pred ustrezno bitko.

(3 točke)

1 zahodno bojišče	_____ Kolubara
2 vzhodno bojišče	_____ Marna
3 balkansko bojišče	_____ Tannenberg
	_____ Cer
	_____ Mazurska jezera
	_____ Somma

22. Italija je ob začetku vojne razglasila nevtralnost, a se hkrati s sprtima stranema začela dogovarjati za vstop v vojno.
S katerim sporazumom in katerega leta je Italija stopila v vojno?
Na kratko pojasnite, zakaj se je Italija odločila zamenjati strani.
Kateri slovenski pesnik je v svoji pesnitvi z naslovom Soči napovedal boje ob Soči?

(3 točke)

Tod sekla bridka bodo jekla
in ti mi boš krvava tekla:
kri naša te pojila bo,
sovražna te kalila bo!

(Vir: *Mojo srčno kri škropite*, str. 53.
Prešernova družba. Ljubljana, 1968)

23. Leta 1917 je v Rusiji izbruhnila revolucija.
S katero pogodbo se je končala prva svetovna vojna na vzhodnem bojišču?
Navedite dve ozemlji, ki ju je Rusija izgubila s podpisom te pogodbe.

(2 točki)

24. Med najbolj krvavimi bojišči je bilo tudi soško.
Naštejte in opišite dve posebnosti bojevanja na soškem bojišču.
Kako je vojna prizadela civilno prebivalstvo?

(3 točke)

Gojenci Zavoda sv. Stanislava so že v šolskem letu 1914/15 z veliko vnemo sodelovali pri patriotičnem delu. Darovali so za avstrijski Rdeči križ 41 K 62 vin, za vdovski in sirotinski sklad 97 K. Za goriške begunce je vrgla velikonočna zbirka 242 K 16 v. Goriški slovenski begunci so ravno tako dobili od Zavoda naprošeno podporo. Več goriških beguncev je bilo tudi v službo sprejetih.

(Vir: Izvestija 1915/16, glasilo Škofijskega privatnega zavoda sv. Stanislava, str. 15, Ljubljana)

25. Postavite v pravilen časovni red od najstarejšega do najmlajšega naslednje dogodke tako, da pred najstarejšim zapišete številko 1, pred najmlajšim pa številko 6. (Pri tem si pomagajte z letnicami 1859, 1861, 1866, 1871, 1914 in 1917.)

(3 točke)

_____ izbruh februarske revolucije v Rusiji

_____ bitka pri Solferinu

_____ začetek 1. svetovne vojne

_____ bitka pri Kraljevem Gradcu

_____ nastanek italijanske države

_____ nastanek nemške države

Prazna stran

Prazna stran